

- به علاوه، سازمان بورس و اوراق بهادار مجموعه‌ای از مقررات را تدوین و تصویب نمود که اهم آن عبارت بود از:
- دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران،
  - دستورالعمل صدور مجوز و فعالیت مشاور پذیرش،
  - دستورالعمل رتبه‌بندی کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران،
  - دستورالعمل تایید صلاحیت حرفه‌ای مدیران بورس‌ها و بازارهای خارج از بورس،
  - دستورالعمل فعالیت بازارگردانی در بورس اوراق بهادار تهران،
  - دستورالعمل پذیرش کالا و اوراق بهادار مبتنی بر کالا در بورس کالای ایران و
  - ضوابط استفاده از خدمات مشاوران عرضه اوراق بهادار.

۱۹-۱-۱۹- سهام

۱۹-۱-۱۹- معاملات سهام و حق تقدم سهام

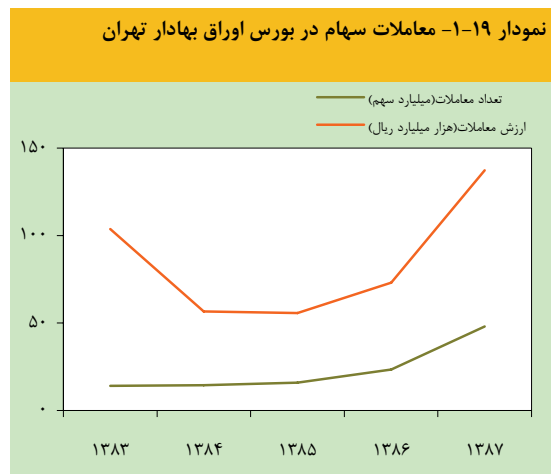
- در سال ۱۳۸۷، تعداد ۴۷۹۷۵/۴ میلیون سهم و حق تقدم سهام به ارزش ۱۳۷۳۸۵/۴ میلیارد ریال در بورس اوراق بهادار تهران (با احتساب معاملات تابلوی غیررسمی) داد و ستد شد. این ارقام در مقایسه با معاملات مشابه سال قبل به ترتیب ۱۰۵/۰ و ۸۸/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد.
- از مجموع تعداد سهام و حق تقدم سهام مبادله شده در این سال، ۸۷/۶ درصد در بازار اول، ۱۲/۱ درصد در بازار دوم و مابقی در تابلوی غیررسمی داد و ستد شد. همچنین، از مجموع

بورس اوراق بهادار تهران در نیمه اول سال ۱۳۸۷ از رونق نسبی برخوردار بود؛ افزایش قیمت جهانی نفت، محصولات پتروشیمی و فلزات و نیز عرضه اولیه سهام شرکت‌های بزرگ دولتی از علل اصلی آن بود. اما در نیمه دوم سال به دلیل وقوع بحران مالی در اقتصاد جهانی و از بین رفتن حباب قیمت دارایی‌ها و نیز کاهش قیمت محصولات یاد شده، نماگرها و شاخص‌های بورس افت قابل ملاحظه‌ای پیدا کرد. لیکن در مجموع فعالیت بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۷ با افزایش چشمگیر در تعداد و ارزش سهام مبادله شده مواجه بود. براساس گزارش فدراسیون جهانی بورس‌ها، بورس تهران تنها بورس عضو این فدراسیون بود که در سال ۲۰۰۸ از افزایش ارزش بازار برخوردار شد.

شورای عالی بورس و اوراق بهادار مجموعه‌ای از ضوابط و دستورالعمل‌ها را در سال ۱۳۸۷ به شرح زیر تدوین و تصویب نمود:

- دستورالعمل موضوع ماده ۱۸ آیین‌نامه اجرایی قانون بازار اوراق بهادار در خصوص رسیدگی به تخلفات مدیر عامل، مدیران ارشد و اعضای هیات مدیره بورس‌ها و ارکان سایر تشکل‌های خودانتظام،
- ضوابط نقل و انتقال سهام خارج از ساعت معاملات،
- ضوابط تاسیس صندوق‌های زمین و ساختمان،
- ضوابط کلی عرضه اولیه یا عمده سهام شرکت‌های دولتی مشمول واگذاری در بورس و
- مقررات اجرایی نحوه تغییر در شاخص‌های بورس و یا تعریف شاخص‌های جدید.

معاملات روزانه سهام و حق تقدم سهام ۲۰/۱۶ میلیون سهم به ارزش ۵۷۷/۲ میلیارد ریال بود که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۱۰۸/۵ و ۹۱/۲ درصد افزایش داشت.

ارزش مبادلات انجام گرفته، ۹۲/۴ درصد در بازار اول، ۷/۴ درصد در بازار دوم و مابقی در تابلوی غیررسمی انجام پذیرفت.

تابلوی غیررسمی از اواسط سال ۱۳۸۵ با هدف انتقال شرکت‌های فاقد حداقل اطلاعات مورد نظر بورس برای انجام معاملات یا شرکت‌های دارای اطلاعات غیر قابل اتکا ایجاد شد. در سال ۱۳۸۷، تعداد و ارزش سهام معامله شده در تابلوی غیررسمی به ترتیب ۱۵۸/۹ میلیون سهم و ۲۶۷/۹ میلیارد ریال بود. در اواسط سال ۱۳۸۷ براساس تصمیم هیات پذیرش اوراق بهادار، شرکت‌های تابلوی غیررسمی به دلیل عدم احراز شرایط تابلوها و بازارها از فهرست بورس اوراق بهادار حذف شدند.

در سال مورد بررسی، تعداد روزهای فعالیت بورس اوراق بهادار تهران ۲۳۸ روز بود. در این سال متوسط تعداد

جدول ۱۹-۱- نماگرهای فعالیت بورس اوراق بهادار تهران (۱)

متوسط ارزش کل معاملات روزانه (میلیارد ریال)	متوسط تعداد معاملات روزانه (میلیون سهم)	تعداد روزهای فعالیت بورس طی سال	ارزش معاملات (میلیارد ریال)			تعداد معاملات (میلیون سهم)			
			کل	حق تقدم سهام	سهام	کل	حق تقدم سهام	سهام	
۳۰۲/۰	۹۶/۷	۲۴۲	۷۳۰۷۴/۳	۲۸۱/۷	۷۲۶۹۲/۶	۲۳۴۰۰/۹	۳۸۶/۵	۲۳۰۱۴/۴	۱۳۸۶
۵۷۷/۲	۲۰/۱۶	۲۳۸	۱۳۷۳۸۵/۴	۵۳۲/۲	۱۳۶۸۵۳/۲	۴۷۹۷۵/۴	۷۲۰/۵	۴۷۲۵۴/۹	۱۳۸۷

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران
۱- تعداد و ارزش معاملات با احتساب معاملات تابلوی غیررسمی است.

آمار معاملات سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۷ به تفکیک صنایع نشان می‌دهد صنعت «مخابرات» با ۳۳/۱ درصد از کل تعداد سهام مبادله شده و صنعت «فلزات اساسی» با ۳۷/۸ درصد از کل ارزش سهام مبادله شده، بیشترین سهم از کل تعداد و ارزش مبادلات سهام و حق تقدم سهام را به خود اختصاص دادند. در این سال در مجموع شش صنعت «فلزات اساسی»، «استخراج کانه‌های فلزی»، «مخابرات»، «شرکت‌های چند رشته‌ای صنعتی»، «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» و «بانک‌ها، موسسات اعتباری و سایر نهادهای پولی» با در اختیار داشتن ۷۶/۳ درصد از کل تعداد و ۸۰/۷ درصد از کل ارزش سهام و حق تقدم داد و ستد شده، بیشترین تاثیر را بر معاملات بورس گذاشتند.

در سال مورد بررسی، از نظر درصد تغییر تعداد و ارزش معاملات سهام و حق تقدم سهام، صنایع «حمل و نقل، انبارداری و

مقایسه معاملات انجام گرفته سهام و حق تقدم سهام به تفکیک دو نیمه سال ۱۳۸۷ نشان می‌دهد حدود ۵۲/۹ درصد از تعداد و ۷۴/۳ درصد از ارزش کل معاملات در نیمه اول و به ترتیب ۴۶/۱ و ۲۵/۷ درصد از تعداد و ارزش کل معاملات در نیمه دوم سال صورت گرفت. بروز بحران مالی در جهان و رکود اقتصادی ناشی از آن موجب کاهش چشمگیر قیمت جهانی نفت، محصولات پتروشیمی و فلزات در نیمه دوم سال شد و تنزل بها و ارزش مبادلات سهام در بورس اوراق بهادار تهران را در پی داشت.

جدول ۱۹-۲- معاملات سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران (سهم درصد)

ارزش	تعداد		ارزش	تعداد	
	نیمه اول	نیمه دوم		نیمه اول	نیمه دوم
۶۱/۷	۳۸/۳	۴۷/۶	۵۲/۴	۱۳۸۶	
۲۵/۷	۷۴/۳	۴۶/۱	۵۳/۹	۱۳۸۷	

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۷

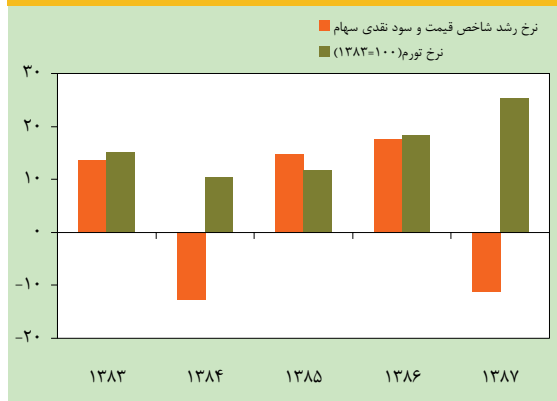
مبادله شده ۲۵ صنعت و ارزش سهام داد و ستد شده ۲۱ صنعت نسبت به سال قبل افزایش یافت. سهم این صنایع از تعداد و ارزش کل مبادلات سهام به ترتیب ۴۴/۲ و ۷۸/۱ درصد بود.

در سال مورد بررسی، صنایع «مخابرات»، «شرکت‌های چند رشته‌ای صنعتی» و «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» به ترتیب با ۶۷/۸، ۱۵/۶ و ۱۳/۴ واحد درصد، بیشترین اثر را در رشد تعداد سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده در مقایسه با سال قبل داشتند، به گونه‌ای که معادل ۹۶/۸ واحد درصد از رشد کل تعداد سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده ناشی از رشد سه صنعت مورد اشاره بود. همچنین، صنایع «فلزات اساسی»، «مخابرات» و «شرکت‌های چندرشته‌ای صنعتی» به ترتیب با ۲۸/۲، ۲۴/۶ و ۱۴/۲ واحد درصد بیشترین اثر را در افزایش ارزش سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده در مقایسه با سال گذشته داشتند.

در سال ۱۳۸۷، تعداد دفعات داد و ستد اوراق بهادار حدود ۱/۹ میلیون نوبت بود که در مقایسه با سال قبل ۱۱/۲ درصد کاهش یافت. رقم مزبور در دوره قبل معادل ۱۳/۲ درصد افزایش یافته بود.

ارتباطات»، «سایر وسایل حمل و نقل»، «استخراج سایر معادن» و «فرآورده‌های نفتی، کک و سوخت هسته‌ای» از بیشترین افزایش در مقایسه با سال گذشته برخوردار بودند. همچنین، صنایع «منسوجات» و «انبوه‌سازی، املاک و مستغلات» به ترتیب به لحاظ تعداد و ارزش سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده، بیشترین کاهش را در مقایسه با سال قبل داشتند.

نمودار ۱۹-۲- مقایسه نرخ رشد شاخص قیمت و سود نقدی سهام با تورم (درصد)

در سال ۱۳۸۷، داد و ستد سهام بیش از نیمی از صنایع نسبت به سال قبل افزایش یافت. در این سال تعداد سهام

جدول ۱۹-۳- تعداد دفعات معامله و تعداد خریداران اوراق بهادار(۱)

درصد تغییر	سال			
	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
				تعداد دفعات معامله
-۱۱/۲	۱۳/۲	▲(۲)۱۳۸۷	۲۱۱۲۰۶۵	۱۸۶۶۱۹۲
-۵۰/۷	۱۰/۹	۵۴۰۳۹۸	۱۰۹۵۳۵۹	۹۸۷۴۰۴
			متوسط تعداد خرید هر نفر(سهم/برگه)	۱۶۰۴۲/۰
۳۱۵/۶	۳۳/۲	۸۸۷۷۸/۰	۲۱۳۶۳/۷	۵۶/۹
			متوسط ارزش خرید هر نفر(میلیون ریال)	۵۶/۹

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران
۱- معاملات سهام و اوراق مشارکت

۲- به دلیل اجرای سامانه جدید معاملات بورس از تاریخ ۱۳۸۷/۹/۱۶، پیش‌فرض‌های محاسباتی تعداد خریداران سهام تغییر کرده است، لذا روند آماری متغیر کاملاً عوض شده است.

ارز بین‌بانکی^(۱) نسبت به پایان سال قبل با ۱۰/۵ درصد کاهش به ۴۶/۲ میلیارد دلار رسید. همچنین، نسبت ارزش جاری بازار سهام به تولید ناخالص داخلی، که معیار سنجش عمق بازار سهام

۱- نرخ دلار در بازار بین‌بانکی در آخرین روز معاملات بورس در سال ۱۳۸۷ معادل ۹۷۱۷ ریال بود.

ارزش جاری بازار سهام طی نیمه اول سال ۱۳۸۷ از روندی صعودی و در نیمه دوم سال از روندی نزولی برخوردار بود. در پایان سال ۱۳۸۷، ارزش جاری بازار سهام به ۴۴۸۹۵۴/۹ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم پایان سال قبل ۲/۸ درصد کاهش داشت. ارزش جاری دلاری بازار سهام کشور براساس نرخ

۹/۱ درصد و در مجموع ۳۷/۶ درصد، بیشترین سهم از ارزش جاری بازار سهام را در اختیار داشتند. نسبت فعالیت بورس در سال ۱۳۸۷ به ۳۰/۱ درصد رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۳/۱ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

است، در سال مورد بررسی ۱۳/۳ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۲/۹ واحد درصد کاهش یافت. در سال ۱۳۸۷، صنایع «مخابرات»، «ساخت فلزات اساسی» و «خودرو و ساخت قطعات» به ترتیب با ۱۴/۳، ۱۴/۲ و

جدول ۱۹-۴- ارزش جاری بازار سهام، نسبت فعالیت و نسبت سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده (۱)(۲)(۳)

نسبت تعداد سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده	نسبت فعالیت بورس (درصد)	میانگین ارزش جاری بازار	ارزش معاملات	ارزش جاری بازار در پایان سال	
۱۶/۴	۱۷/۰	۴۲۸۵۶۶/۸ (۱۸/۹)	۷۲۷۹۹/۴ (۳۰/۸)	۴۶۲۱۰۵/۳ (۱۷/۰)	۱۳۸۶
۲۳/۴	۳۰/۱	۴۵۵۵۳۰/۱ (۶/۳)	۱۳۷۱۱۷/۵ (۸۸/۳)	۴۴۸۹۵۴/۹ (-۲/۸)	۱۳۸۷

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

۱- شامل تابلوی غیررسمی و اوراق مشارکت نمی‌باشد.

۲- نسبت فعالیت بورس و نسبت سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشره، براساس میانگین اول و آخر دوره ارزش جاری بازار سهام محاسبه شده است.

۳- ارقام داخل پرانتز درصد تغییرات هر سال نسبت به سال قبل می‌باشد.

پیوست. شاخص کل قیمت در پایان سال مورد بررسی به ۷۹۶۶/۵ واحد رسید که در مقایسه با سال قبل ۲۱/۰ درصد کاهش یافت. در این سال شاخص کل قیمت تا تیر ماه روندی صعودی داشت و پس از آن روندی نزولی پیمود.

نسبت تعداد سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده در سال ۱۳۸۷ به ۲۳/۴ درصد رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۷/۰ واحد درصد افزایش داشت.

۱۹-۱-۲- شاخص‌های قیمت و بازدهی بازار سهام

در سال ۱۳۸۷، نسبت قیمت به بازده انتظاری (P/E) بورس اوراق بهادار معادل ۳/۸ بود که در مقایسه با سال قبل ۲۶/۹ درصد کاهش یافت.

شاخص قیمت و سود نقدی سهام در سال ۱۳۸۷ به ۳۲۱۱۷/۳ واحد رسید که در مقایسه با سال قبل با کاهش ۱۱/۳ درصدی همراه بود. بیشترین افزایش شاخص در تیر ماه به وقوع

جدول ۱۹-۵- شاخص‌های بازدهی سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران

(۱۰۰=۱۳۶۹)

درصد تغییر		پایان سال			
۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۷	▲ ۱۳۸۶	۱۳۸۵	
-۱۱/۳	۱۷/۶	۳۲۱۱۷/۳	۳۶۱۹۳/۱	۳۰۷۸۶/۵	شاخص قیمت و سود نقدی
θ	۱۴/۵	۰۰۰	۵۹۳۴/۴	۵۱۸۲/۰	شاخص سود نقدی
-۲۱/۰	۲/۷	۷۹۶۶/۵	۱۰۰۸۱/۹	۹۸۲۱/۰	شاخص کل قیمت
-۱/۶	۰/۵	۲۰۵۵۲/۸	۲۰۸۸۲/۵	۲۰۷۷۰/۴	شاخص قیمت مالی
-۲۲/۵	۲/۸	۶۱۷۲/۶	۷۹۶۶/۹	۷۷۵۱/۶	شاخص قیمت صنعت
-۲۹/۲	-۷/۸	۶۳۸۳/۷	۹۰۱۶/۰	۹۷۸۱/۵	شاخص قیمت بازار اول
۱۳/۷	۲۰/۵	۱۲۵۶۳/۵	۱۱۰۴۶/۳	۹۱۶۴/۲	شاخص قیمت بازار دوم

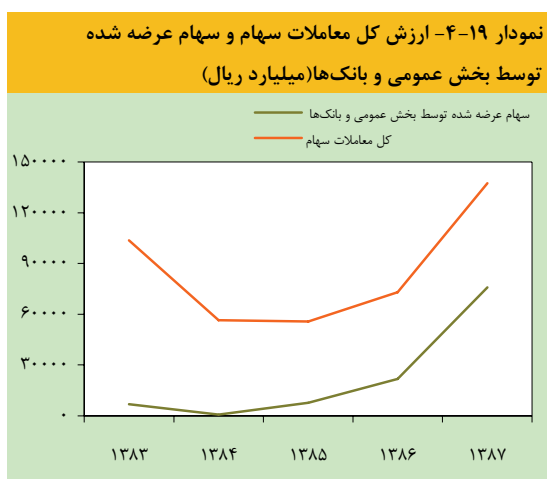
ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران

مقایسه با رقم شاخص در سال قبل ۱/۶ درصد کاهش نشان داد. شاخص قیمت صنعت نیز از ۷۹۶۶/۹ واحد در پایان سال

در میان اجزای شاخص کل قیمت سهام در سال ۱۳۸۷، شاخص قیمت مالی به ۲۰۵۵۲/۸ واحد رسید که در

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۷

متعادل تر ثروت، افزایش درآمد و خوداتکایی خانوارهای نیازمند، کاهش اندازه بخش دولتی و تسریع در روند خصوصی سازی، به کارگیری روش های سالم تر و شفاف تر، واگذاری سهام و گسترش سهم بخش تعاون در اقتصاد کشور، واگذاری سهام عدالت که از سال ۱۳۸۵ آغاز شده بود، در سال ۱۳۸۷ نیز ادامه یافت. براساس گزارش سازمان خصوصی سازی، ارزش سهام عدالت واگذار شده به مشمولان طرح توزیع سهام عدالت تا پایان سال مذکور به ۳۴۲۱۰۸ میلیارد ریال رسید.

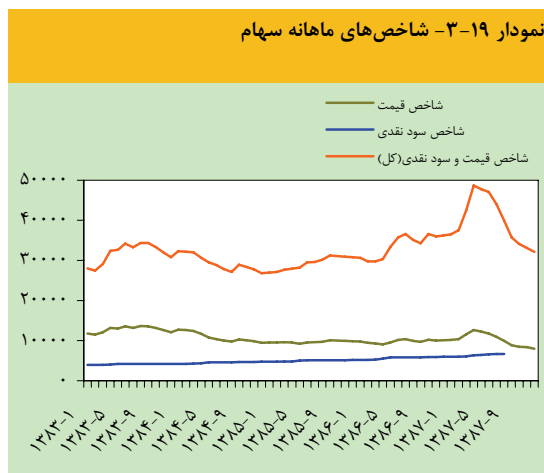

براساس گزارش شرکت بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۷، در مجموع ۱۴۵۰۷/۱ میلیون سهم به ارزش ۱۵۸۶۷/۲ میلیارد ریال توسط سازمان خصوصی سازی از طرف سازمانها و شرکت های مادر تخصصی در قالب سهام عدالت و از طریق بورس اوراق بهادار عرضه شد که در مقایسه با سال قبل افزایش قابل ملاحظه ای یافت. ارقام مذکور در سال قبل ۴۷۷۰/۳ میلیون سهم به ارزش ۴۵۳۱/۸ میلیارد ریال بود. تعداد و ارزش سهام عرضه شده از طریق بورس به ترتیب ۸۵۸۱/۹ میلیون سهم و ۴۳۱۳۵/۱ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۳/۶ و ۲/۸ برابر افزایش نشان می دهد. به علاوه، ۴۴۵۳/۷ میلیون

۱۳۸۶ با ۲۲/۵ درصد کاهش به ۶۱۷۲/۶ واحد در پایان سال ۱۳۸۷ رسید.

در سال ۱۳۸۷، شاخص قیمت سهام در بازار اول به ۶۳۸۲/۷ واحد رسید که در مقایسه با رقم این شاخص در پایان سال ۱۳۸۶ به میزان ۲۹/۲ درصد کاهش یافت. شاخص قیمت در بازار دوم نیز از ۱۱۰۴۶/۳ واحد در پایان سال ۱۳۸۶ به ۱۲۵۶۳/۵ واحد در پایان سال ۱۳۸۷ رسید که ۱۳/۷ درصد افزایش نشان می دهد.

در میان صنایع سی و هفت گانه بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۷، شاخص قیمت اغلب صنایع (۲۹ گروه صنعتی) کاهش یافت. شاخص قیمت صنایع «وسایل اندازه گیری، پزشکی و اپتیکی» و «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» به ترتیب بیشترین رشد و صنایع «ساخت رادیو، تلویزیون، دستگاه ها و وسایل ارتباطی» و «استخراج کانه های فلزی» بیشترین کاهش شاخص قیمت را در میان صنایع مختلف به خود اختصاص دادند.

۱۹-۲- عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانکها

به منظور توسعه مشارکت عمومی از طریق واگذاری سهام شرکت های دولتی و متعلق به دولت و با هدف توزیع

در میان سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی، «سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران» و «شرکت مخابرات ایران» به ترتیب ۶۰/۵ و ۱۸/۱ درصد از کل ارزش و ۲۶/۷ و ۴۹/۱ درصد از تعداد کل سهام عرضه شده در سال ۱۳۸۷ را به خود اختصاص دادند.

سهام به ارزش ۱۶۸۷۷/۳ میلیارد ریال از سهام شرکت‌های دولتی در قالب سهام ترجیحی به کارگران، رد دیون دولت به نهادهای عمومی و جوایز صادراتی واگذار گردید. در سال مورد بررسی، علاوه بر عرضه سهام سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی، سهام بانک ملت نیز عرضه شد.

جدول ۱۹-۶- عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانک‌ها

سهام (درصد)		درصد تغییر		ارزش (میلیارد ریال)		تعداد (میلیون سهم)		
ارزش	تعداد	ارزش	تعداد	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۶	
۹۹/۱	۹۷/۶	۲۴۶/۰	۲۳۲/۹	۷۵۱۹۱/۹	۲۱۷۳۰/۰	۲۶۸۸۷/۷	۸۰۷۶/۸	سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی
۰/۹	۲/۴	۰	۰	۶۸۷/۸	-/۰	۶۵۵/۰	۰/۰	سیستم بانکی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۴۹/۲	۲۴۱/۰	۷۵۸۷۹/۶	۲۱۷۳۰/۰	۲۷۵۴۲/۷	۸۰۷۶/۸	جمع

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

۱۹-۳- پذیرش شرکت‌های جدید در بورس

شرکت رسید. از میان شرکت‌های پذیرفته شده، پنج شرکت یاد شده، به استثنای شرکت «پالایش نفت تبریز» با سرمایه ۶۸۲۹۸ میلیارد ریال برای اولین بار سهام خود را در بورس عرضه کردند. در این سال نام ۷۳ شرکت از فهرست شرکت‌های عضو بورس حذف گردید و تعداد نمادهای درج شده روی تابلوها به ۳۴۶ شرکت کاهش یافت.

در سال ۱۳۸۷، نام «بانک ملت» به عنوان اولین بانک دولتی مورد واگذاری و پنج شرکت «کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران»، «سیمان کردستان»، «پالایش نفت اصفهان»، «پالایش نفت تبریز» و «مخابرات ایران» به فهرست شرکت‌های پذیرفته شده در بورس افزوده شد. به این ترتیب، تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تا پایان سال ۱۳۸۷ به ۴۴۸

جدول ۱۹-۷- تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

تغییر	پایان سال			
	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۵
شرکت‌های پذیرفته شده	۶	۷	۴۴۸	۴۴۲
شرکت‌های تشکیل‌دهنده شاخص مالی (۱)	۲	۱	۲۲	۲۰
سایر شرکت‌ها	۴	۶	۴۲۶	۴۲۲
شرکت‌های حذف شده	۷۳	۱۰	۱۰۲	۲۹
شرکت‌های درج شده روی تابلوها	-۶۷	-۳	۳۴۶ ^(۲)	۴۱۳

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران

۱- در سال‌های مذکور، این شرکت‌ها شامل شرکت‌های صنایع «بانک‌ها، موسسات اعتباری و سایر نهادهای پولی»، «سرمایه‌گذاری‌ها» و «سایر واسطه‌گری‌های مالی» می‌باشند.
۲- از مجموع شرکت‌های درج شده در تابلوی بورس در پایان سال ۱۳۸۷، تعداد ۹۳ شرکت در بازار اول و ۲۵۳ شرکت در بازار دوم بودند.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۷

۱۹-۴- منابع افزایش سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس

مطالبات و آورده نقدی بود، به گونه‌ای که ۵۵/۷ درصد از مجموع افزایش سرمایه شرکت‌ها از محل مذکور تامین شد. به علاوه، افزایش سرمایه از محل اندوخته‌ها و سود انباشته ۴۴/۳ درصد بود.

در سال ۱۳۸۷، مجموع افزایش سرمایه شرکت‌های بورسی ۲۲۹۹۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۴۵/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی، منبع اصلی تامین مالی افزایش سرمایه شرکت‌ها از محل

جدول ۱۹-۸- منابع تامین مالی افزایش سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (میلیارد ریال)

درصد تغییر افزایش سرمایه	جمع کل افزایش سرمایه	از محل صرف سهام	از محل اندوخته‌ها و سود انباشته و مطالبات و آورده نقدی	فقط از محل مطالبات و آورده نقدی	فقط از محل اندوخته‌ها و سود انباشته	
۳۶/۳	۱۵۷۹۱/۶	۰/۰	۰/۰	۱۰۱۹۰/۲	۵۶۰۱/۴	۱۳۸۶
۴۵/۶	۲۲۹۹۷/۰	۰/۰	۰/۰	۱۲۸۰۲/۳	۱۰۱۹۴/۸	۱۳۸۷

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار

۱۹-۵- فعالیت کارگزاران بورس اوراق بهادار

فعال بود. در این میان، ۱۵ کارگزاری مربوط به بانک‌های دولتی و غیردولتی بود که سهم آنها از مجموع ارزش خرید سهام و حق تقدم سهام ۳۱/۴ درصد و از مجموع ارزش فروش ۴۲/۶ درصد بود. ارقام مشابه در سال ۱۳۸۶ به ترتیب ۳۶/۲ و ۵۱/۳ درصد بود.

در سال ۱۳۸۷، اجرای جزء ۱ بند (الف) ماده ۱۵ قانون برنامه پنج‌ساله چهارم توسعه در خصوص گسترش جغرافیایی بورس، همانند سال قبل از طریق ایجاد تالارهای منطقه‌ای توسط بخش خصوصی و گسترش شبکه کارگزاری دنبال شد. در سال مورد بررسی، ۸۷ شرکت کارگزاری در بورس اوراق بهادار

جدول ۱۹-۹- فعالیت کارگزاران بورس اوراق بهادار (میلیارد ریال)

سهم از فروش سال ۱۳۸۷ (درصد)	فروش سهام (۱)		سهم از خرید سال ۱۳۸۷ (درصد)	خرید سهام (۱)		تعداد در سال ۱۳۸۷	
	درصد تغییر	۱۳۸۷		۱۳۸۶	درصد تغییر		
۵۷/۴	۱۲۲/۱	۷۸۷۳۶	۶۸/۶	۱۰۲/۴	۹۴۰۶۰	۴۶۴۷۵	۷۲ غیربانکی
۴۲/۶	۵۶/۳	۵۸۳۸۲	۳۱/۴	۶۳/۶	۴۳۰۵۷	۲۶۳۲۴	۱۵ بانک‌ها
۱۰۰/۰	۸۸/۳	۱۳۷۱۱۸	۱۰۰/۰	۸۸/۳	۱۳۷۱۱۸	۷۲۷۹۹	۸۷ جمع کل

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران
۱- ارقام بدون احتساب معاملات تابلوی غیررسمی و اوراق مشارکت است.

۱۹-۶- تالارهای بورس اوراق بهادار

کارگزاران اداره می‌شد. در این سال مجموع مبادلات انجام شده (حجم خرید و فروش) در تالارهای بورس ۹۵۹۶۴ میلیون سهم و برگه اوراق بهادار به ارزش ۲۷۴۹۱۰/۳ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۰۴/۹ و ۸۷/۸

در راستای گسترش جغرافیایی بورس و فراهم کردن امکان دسترسی عموم به بازار سرمایه و ایجاد فرصت سرمایه‌گذاری برای آنها، تا پایان سال ۱۳۸۷ تعداد تالارهای فعال بورس به ۳۰ تالار رسید که از این تعداد ۲۲ تالار توسط شرکت بورس و ۸ تالار توسط

کالا مبادله شد. از رقم مذکور، ۱۱۹/۶ هزار تن ذرت به ارزش ۳۸۲/۸ میلیارد ریال معامله شد. حجم معاملات انواع کنجاله، جو و برنج به ترتیب ۳۸/۰، ۱۲/۵ و ۰/۹ هزار تن به ارزش ۱۸۹/۴، ۳۴/۲ و ۲۰/۲ میلیارد ریال بود. سهم چهار کالای شکر، خرما، چای و گندم دامی در معاملات سال ۱۳۸۷ ناچیز بود.

در سال ۱۳۸۷، تعداد ۹ فرآورده نفتی و پتروشیمی در بورس کالا مورد داد و ستد قرار گرفت. وزن و ارزش محصولات داد و ستد شده به ترتیب ۴۳۳۹/۲ هزار تن و ۱۹۹۲۱ میلیارد ریال بود. بیشترین حجم معاملات مربوط به قیر بود که ۸۰/۳ درصد از وزن و ۶۱/۹ درصد از ارزش معاملات را به خود اختصاص داد. پلیمر با برخورداری از ۱۳/۵ درصد وزن و ۳۰/۵ درصد ارزش، رتبه دوم معاملات گروه فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی را از آن خود ساخت.

۱۹-۸- اوراق مشارکت

در سال ۱۳۸۷، در مجموع ۱۱۸۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت توسط شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها منتشر شد. از این مبلغ، ۱۱۲۹۸/۷ میلیارد ریال به فروش رسید که ۹۵/۸ درصد کل اوراق منتشر شده بود. رقم مزبور در مقایسه با فروش اوراق مشارکت در سال قبل ۷۵/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد. رقم مصوب کل اوراق مشارکت در سال مورد بررسی ۲۳۸۰۰ میلیارد ریال بود. همانند سال‌های قبل، اوراق منتشره دارای سود روزشمار بوده و قابلیت بازخرید آن در هر زمان وجود داشت. نرخ سود علی‌الحساب انواع اوراق مشارکت منتشر شده در سال ۱۳۸۷ معادل ۱۸ درصد در سال و معاف از مالیات بود که در مقایسه با سال قبل ۲/۵ واحد درصد افزایش دارد.

درصد افزایش یافت. از مجموع تعداد و ارزش مبادلات اوراق بهادار کشور به ترتیب ۷۶/۶ و ۶۸/۲ درصد متعلق به تالار بورس تهران، ۹/۰ و ۱۴/۶ درصد مربوط به تالار کیش و ۳/۱ و ۳/۵ درصد مربوط به تالار اصفهان بود. علاوه بر تسهیل دسترسی شهرستان‌ها به بازار اوراق بهادار، برقراری دوره‌های آموزشی، فرهنگ‌سازی و شناسایی و معرفی شرکت‌های دارای ظرفیت پذیرش در بورس اوراق بهادار از دیگر اهداف ایجاد تالارهای منطقه‌ای بوده است.

۱۹-۷- بورس کالا

با ادغام بورس‌های فلزات و کشاورزی در سال ۱۳۸۶ و تشکیل بورس کالای ایران و راه‌اندازی تالار فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی در سال مذکور، معاملات کالایی در سه تالار فلزات، محصولات کشاورزی و فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی بورس کالا انجام می‌شود.

در سال ۱۳۸۷، هشت محصول در تالار فلزات بورس کالا داد و ستد شد. در این سال در مجموع ۶۶۷۹/۷ هزار تن محصولات فلزی به ارزش ۶۲۱۲۰/۶ میلیارد ریال در این گروه مبادله شد که نسبت به سال قبل به ترتیب ۳/۷ و ۷/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. از رقم مذکور، ۶۳۰۶/۴ هزار تن به ارزش ۴۹۵۵۳/۰ میلیارد ریال به معاملات فولاد اختصاص داشت. حجم معاملات مس و آلومینیوم نیز به ترتیب ۲۲۷/۴ و ۱۰۲/۲ هزار تن به ارزش ۸۴۱۵ و ۲۵۲۱/۶ میلیارد ریال بود. سهم پنج محصول روی، کنسانتره، کنسانتره مولیبدن، کک متالورژی و طلا از مجموع مبادلات گروه فلزات، اندک بود.

در سال مورد بررسی، حدود ۱۷۳/۵ هزار تن محصولات کشاورزی شامل ذرت، جو، انواع کنجاله، برنج، شکر، خرما، چای و گندم دامی به ارزش ۶۴۳/۷ میلیارد ریال در تالار کشاورزی بورس

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۷

اوراق مشارکت منتشر نماید، لیکن در این سال اوراقی توسط دولت منتشر نگردید.

براساس پیوست شماره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۷

کل کشور، به دولت اجازه داده شد تا مبلغ ۴۰۰۰ میلیارد ریال

جدول ۱۹-۱۰ وضعیت اوراق مشارکت

(میلیارد ریال)

وضعیت اوراق تا پایان سال ۱۳۸۷	نرخ سود علی الحساب (درصد)	مبلغ فروش رفته	مبلغ منتشر شده	کل مبلغ مصوب	تعداد دفعات انتشار اوراق مشارکت	تعداد طرح‌های اوراق مشارکت منتشره	از ابتدای انتشار تا پایان سال ۱۳۸۷
سررسید شده	سررسید نشده	۲۳۵۴۷۸/۹	۲۸۷۵۴۶/۹	۳۵۰۰۴۶/۹	۱۴۳	۱۳۶	از ابتدای انتشار تا پایان ۱۳۸۶
۶۲۸۷۵/۱	۱۷۲۶۰۳/۹	۱۵/۵-۲۴	۱۱۲۹۸/۷	۱۱۸۰۰/۰	۳	۳	سال ۱۳۸۷
۱۱۲۹۸/۷	۰/۰	۱۸	۲۴۶۷۷۷/۶	۲۷۳۸۴۶/۹	۱۴۶	۱۳۹	از ابتدای انتشار (سال ۱۳۷۳)

اوراق در بورس در جریان بود و تعداد ۰/۱ میلیون برگه از آن به ارزش ۶۹/۸ میلیارد ریال در بورس اوراق بهادار داد و ستد شد.

طبق بند ۲۳ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷، به شهرداری کلان‌شهرها اجازه داده شد به منظور اجرای پروژه‌های نوسازی بافت‌های فرسوده شهری و سکونت‌گاه‌های غیررسمی نسبت به انتشار و فروش ۱۰ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت با تضمین خود اقدام نمایند. در همین راستا، شهرداری مشهد معادل ۲ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت منتشر نمود که تمام آن به فروش رسید.

۱۹-۹- بررسی مقایسه‌ای بورس ایران و جهان

رونقی که طی سال‌های اخیر بر بورس‌های اوراق بهادار جهان حاکم بود، در سال ۲۰۰۸ میلادی پایان یافت. براساس گزارش فدراسیون جهانی بورس‌ها^(۱)، نماگرهای عمده فعالیت بورس‌های عضو این فدراسیون نشان می‌دهد که در این سال به استثنای بورس تهران، بقیه بورس‌ها به دلیل بروز بحران مالی جهانی با کاهش ارزش بازار مواجه بودند. در سال ۲۰۰۸ میلادی، بورس‌های نیویورک-یورونکست ایالات متحده، توکیو، نزدک، نیویورک-یورونکست اروپا، لندن، شانگهای، هنگ‌کنگ، آلمان، تورنتو و اسپانیا به ترتیب ۱۰ بورس بزرگ جهان از نظر ارزش بازار^(۲) بودند و در مجموع با ۲۴۵۳۷ میلیارد دلار حدود ۷۵/۴ درصد از ارزش بازار بورس‌های عضو را در اختیار داشتند. طبق گزارش مذکور، ارزش بازار بورس اوراق بهادار تهران معادل ۴۸/۷ میلیارد دلار بود و با ۰/۱ درصد سهم در میان ۵۳ عضوی که اطلاعات آنها

همچنین در سال مورد بررسی، براساس مصوبه هیات وزیران برای تامین مالی طرح‌های بخش آب و برق ۹۸۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت توسط شرکت‌های دولتی منتشر شد که ۹۲۹۸/۷ میلیارد ریال آن به فروش رسید.

در این سال در اجرای سیاست‌های پولی موضوع ماده ۱۰ قانون برنامه چهارم توسعه، هیچ اوراق مشارکتی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران منتشر نگردید.

در پی پذیرش اوراق مشارکت ایران‌خودرو در سال ۱۳۸۴ به عنوان اولین اوراق مشارکت شرکتی (موضوع ماده ۱۷ قانون تسهیل نوسازی صنایع) و انتشار مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد ریال اوراق توسط شرکت مذکور در سال ۱۳۸۷، تبادل این

۱- World Federation of Exchanges

۲- Market Capitalization

اگرچه شاخص‌های اصلی قیمت در هرکدام از بورس‌ها به روش متفاوتی محاسبه می‌شوند، اما درصد تغییرات آنها می‌تواند نشان‌دهنده میانگین بازده بازار باشد. در این خصوص، عملیات بورس تهران با تغییر محسوسی در شاخص قیمت و سود نقدی در پایان سال ۲۰۰۸ نسبت به سال قبل همراه نبود. بورس‌های سانتیاگو و مکزیک به ترتیب با ۱۹/۶ و ۲۴/۲ درصد کاهش شاخص بازار سهام، از کم‌زبان‌ترین بورس‌های اوراق بهادار عضو فدراسیون در سال ۲۰۰۸ بعد از بورس تهران بودند. در سال ۲۰۰۷، بورس تهران با کاهش ۳/۴ درصدی شاخص بازار سهام رتبه چهل و ششم را به خود اختصاص داده بود.

گزارش شده است، در مکان چهل و سوم قرار داشت. بورس تهران نسبت به سال قبل با ۱۱ درصد رشد تنها بورس عضو این فدراسیون بود که با افزایش ارزش بازار مواجه بود.

بیشترین ارزش مبادلات^(۱) در این سال به ترتیب به بورس‌های نزدیک، نیویورک-یورونکست ایالات متحده، لندن، توکیو و آلمان تعلق داشت. بورس تهران براساس این شاخص در رتبه چهل و چهارم جای گرفت. از نظر رشد ارزش و حجم مبادلات، بورس تهران نسبت به سال پیش به ترتیب با ۸۶/۱ و ۸۹/۹ درصد افزایش در رتبه دوم و چهارم قرار گرفت.